

یادمان

علی معلم در گذشت

● علی معلم، تهیه‌کننده و مدیرمسئول و صاحب‌امتیاز مجله «دنیای تصویر» از دنیا رفت. علی معلم، مدیرمسئول و صاحب‌امتیاز مجله «دنیای تصویر» و مدیر جشن «حافظ» به‌دلیل ایست قلبی در دفتر مجله خود از دنیا رفت. سایت دنیای تصویر بلافاصله بعد از این حادثه دراین‌باره اطلاعاتی نوشت: «خانواده «دنیای تصویر» پدرش را از دست داد. سینما به ما یاد داده که زندگی یعنی لحظات توأمان شادی و غم. ولی هرگز فکر نمی‌کردیم روزی برسد که قرار باشد بدترین خبر ممکن را در «دنیای تصویر» منتشر کنیم. دقایقی قبل علی معلم، مدیرمسئول و سردبیر نشریه دنیای تصویر، بنیان‌گذار جشن سینمایی تلویزیونی حافظ، مدرس، مجری و برنامه‌ساز و تهیه‌کننده سینما در سن ۵۴ سالگی و در پی حمله قلبی، دار فانی را وداع گفت». علی معلم سال ۱۳۴۱ در دامغان متولد شد و در رشته سینما تحصیل کرد. او در دهه ۶۰ فعالیت مطبوعاتی خود را آغاز کرد و در سال ۷۱ با تأسیس ماهنامه «دنیای تصویر» فصل تازه‌ای را در مطبوعات و رسانه‌های سینمایی رقم زد. معلم که به‌واسطه تولید و اجرای برنامه‌هایی چون «جنگ هنر»، «از واژه تا تصویر»، «سینمای اندیشه» و... به چهره‌های شناخته‌شده برای مخاطبان تبدیل شده بود، اولین جشن سینمایی و تلویزیونی خصوصی ایران را تأسیس کرد و تندیس حافظ را به منظومه سینمای کشور افزود. همچنین فیلم‌های «شوکران»، «گاوخونی»، «ازدواج به سبک ایرانی» و «آل» از جمله تجربیات موفق او در مقام تهیه‌کنندگی بود. دریافت مدرک دکترای افتخاری به پاس فعالیت‌هایش در عرصه فرهنگ و هنر نیز یکی دیگر از عناوین متعدد او به‌شمار می‌رفت. گرچه هنوز نتوانسته‌ایم این خبر تلخ را باور کنیم، با این حال درگذشت علی معلم را به خانواده فرهنگ و هنر ایران تسلیت می‌گوییم.» گروه هنر این ضایعه دردناک را به خانواده محترم معلم و سینمای ایران تسلیت می‌گوید.

شرق: بهمن فرمان‌آرا، کارگردان پیش‌کسوت ایرانی که سابقه فعالیت‌های سینمایی و افتخارات بین‌المللی در کارنامه خود دارد، در یادداشتی که در اختیار «شرق» گذاشته، به دفاع تمام‌قد از اصغر فرهادی، در برابر حملاتی که پس از دریافت اسکار دوم متوجه او شده، پرداخته و این اتفاقات را شیرارت حاسدان دانسته است. در ادامه مشروح این یادداشت را خواهید خواند.

سال‌ها پیش وقتی در جشنواره کان، جایزه روسیلینی را به عباس کیارستمی اهدا کردند، در یک میهمانی یک کارگردان جوان که در آنجا حضور داشت به من گفت: «شنیده‌ام که دولت ایران به رئیس جشنواره پنج‌هزار دلار رشوه داده که این جایزه را به عباس کیارستمی بدهند.» من هم پرسیدم: «آیا آمریکا نمی‌توانست ده‌هزار دلار بدهد یا خود مملکت فرانسه؟».

این آلوده‌کردن هر موفقیت ایرانی یا شایعه‌سازی‌های مزخرف، باعث شد آن زمان یادداشتی برای مجله فیلم بنویسم با تیتَر «خدایا بز همسایه بمیرد.» اخیراً همه به جان اصغر فرهادی افتاده‌اند که چرا دومین اسکارش را برده و یک عده نظرتنگ می‌گویند که شیخ

تجلیل از «تهامی‌نژاد» در رخداد تازه

همیشه استاد

شرق: سی‌وهفتمین نشست از سلسله نشست‌های رخداد تازه مستند با نمایش فیلم کمتر دیده‌شده «سینمای ایران: از مشروطیت تا سپین‌تا» (۱۳۴۹) به کارگردانی محمد تهامی‌نژاد و با حضور شماری از چهره‌های فرهنگی و هنری برگزار شد. پوریا جهان‌شاد، مدیر گروه رخداد تازه مستند، در ابتدای نشست از روند متفاوت برگزاری این جلسه به دلیل مقارن‌شدن آن با پایان سال خبر داد. او ضمن اشاره به فعالیت گروه رخداد تازه مستند، ترم مستند جامعه‌شناسختی و ترویج نگاه انتقادی جامعه‌شناسی در سینمای مستند از راه پژوهش، ترویج و آموزش، بر اهمیت تعامل حوزه‌های جامعه‌شناسی و سینمای مستند تأکید کرد. جهان‌شاد ابراز کرد: «رخداد تازه مستند قصد دارد در پایان هر سال از پژوهشگر- مستندسازی که با فعالیت‌هایش تلاش کرده پلی بین علوم اجتماعی و سینمای مستند بزند، قدردانی کند و در همین راستا در سال جاری از محمد تهامی‌نژاد که فعالیت‌هایش تأثیرات بسیار زیادی در اقشار مختلف از جامعه‌شناس، سینماگر، معمار و شهرساز داشته است، تقدیر می‌کند. او ابراز امیدواری کرد که این روند تداوم داشته باشد و رخداد تازه مستند بتواند به سهم خود از تلاش‌های استنادی مانند تهامی‌نژاد قدردانی به عمل آورد».

دفاع تمام‌قد فرمان‌آرا از فرهادی در باب گرفتاری‌های موفقیت

فلان جزیره، پارتی بازی کرده یا از لج دونالد ترامپ این جایزه را به فرهادی داده‌اند. اینکه اصغر فرهادی کارگردان بسیار خوبی است و دست به قلمش هم حرف ندارد، باید برای همه ما کافی باشد و

افتخار کنیم. چرا باید این موفقیت را با مزخرفات صدتا یک غاز آلوده کنیم برپایم قابل درک نیست؛ شبی که «شازده احتجاب» جایزه اول جشنواره بین‌المللی فیلم تهران را برد، خانم منتقدی مرا در مراسم دید و گفت: «خب شما به قاجار فحش دادید، پهلوی هم به شما جایزه داد!» این بانو کار به این نداشت که ژوری بین‌الملل آن سال آلن روب گریه، جیلو پوتو کورو، نیکلاس پانچو، شادی عبدالسلام، روبین مامولیان و... را در میان خود داشت. این که اتفاقات سیاسی گاهی بر نظر رای‌دهندگان آکادمی تأثیر می‌گذارد به جای خود، ولی فرهادی موقعی که فیلمش را می‌ساخت هنوز هیچ‌کس دونالد ترامپ را حتی جدی هم نمی‌گرفت. پس فرهادی در این فعل و انفعالات سیاسی آمریکا هیچ نقشی نداشت و نمی‌توانست داشته باشد اگر حتی دلش چنین می‌خواست.

شما اگر نگاهی به سابقه کاری این فیلم‌ساز مهم مملکت ما بیندازید، از اولین فیلمش «رقص در غبار» نشانه‌های بارز استعداد را خواهید دید، پس این اراجیف را ادامه ندهید. افتخار هر فیلم‌ساز یا هنرمند ایرانی متعلق به همه ملت است. خدایا ما را از گزند حاسدان و ناقدان مصون بدار!

عکس: فرشاد

و نباید در گوشه‌های خاک بخورد. شاید کوتاهی از مرکز گسترش سینمای مستند یا کوتاهی منتقدان و تاریخ‌نویسان مستند باشد. این کار باید به جای تئوری‌های پراکنده و کلی در درس‌های کلاس مستندسازی انجام می‌شد. فداییان در ادامه با اشاره به اینکه تهامی‌نژاد همیشه در نظر ما جوان است، گفت همیشه احساس می‌کنیم که با یک جوان طرف هستیم و بوی کهنگی، استادی و درازدگی در او نیست. همیشه می‌پذیرد و با جست‌وجوگری مدام، خود جوانی است.

به ادامه آذر تشکر، جامعه‌شناس و از اعضای رخداد تازه مستند، با اشاره به پیوند جامعه‌شناسی و سینمای مستند گفت: «جامعه‌شناسان خیلی با متن سروکار دارند و حالا کم‌کم می‌آموزند که به تصویر نگاه کنند و یاد بگیرند. به این دلیل ساده که تصویر از امر استثنا بیرون آمده و تبدیل به امر روزمره شده؛ بنابراین یک جامعه‌شناس نمی‌تواند به تصویر بی‌تفاوت باشد. من از آثار و نوشته‌های آقای تهامی‌نژاد چیزهای زیادی یاد گرفتم. در پیوند جامعه‌شناسی و مستند، آقای تهامی‌نژاد و کارهایش جزء بضاعت ماست. فعالیت جامعه‌شناسان و مستندسازان باید با هم پیوند بخورد. این کاری است که ما در رخداد سعی کردیم به آن پردازیم». در پایان لوحی به رسم یادبود از سوی نیلوفر نیکسار معمار و فعال در زمینه پژوهش‌های بینارشته‌ای معماری به نمایندگی از اعضای رخداد تازه مستند به محمد تهامی‌نژاد اهدا شد؛ لوح سیاسی که از سوی نیکسار در شرکت معماری استودیو ۱۲- از حامیان رخداد تازه مستند- طراحی شده بود.

تهامی‌نژاد پس از دریافت لوح گفت: «صدایم درنمی‌آید. در سکوت هم البته می‌توان تشکر کرد. ممنونم که من را به یاد آوردید. فکر می‌کردم ممکن است نسل جدید دیگر من را نشناسد؛ اما حالا می‌بینم که این‌طور نیست. ۷۵سالگی سن زیادی نیست. نمی‌دانم چند سال دیگر باشم؛ اما امیدوارم که بتوانم همچنان کار کنم».

این نشست با قدردانی تهامی‌نژاد از همسرش که در جلسه حضور نداشت، به پایان رسید.

مراسم تجلیل از ۴ فیلم‌بردار مشهور سینما در موزه سینما برگزار شد

در خشش فیلم‌برداران سینما در «شب نقره‌ای»

حیدری فیلم‌بردار سینمای ایران درحالی‌که بغض کرده بود گفت که عاشق سینماست و بدون سینما هیچ است. محمدمهدی عسگرپور و مدیرعامل اسبق خانه سینما گفت: صنف فیلم‌برداران صنفی است که کارهای زیادی کردند و زحمت بسیاری کشیدند اما کمتر دیده شده‌اند و من امیدوارم مشکلات صنفی هرچه زودتر حل شود چون استحقاق اهالی سینما بیش از این است. در ادامه این مراسم محمدتقی پاکسیما فیلم‌بردار سینمای ایران که در ساخت فیلم «مهاجر» به‌عنوان فیلم‌بردار، ابراهیم حاتمی‌کیا را همراهی کرده است، مورد تقدیر قرار گرفت. حسین ملکی آخرین فیلم‌برداري بود که مورد تقدیر قرار گرفت و علیرضا داودنژاد، کارگردان سینما که فیلم «نیاز» را با این فیلم‌بردار همکاری کرده است از خاطرات خوش خود با حسین ملکی گفت. در پایان این مراسم محمد حیدری، مدیرعامل موزه سینما گفت: «این مراسم به همت تورج منصوری و انجمن صنفی فیلم‌برداران در موزه سینمای ایران برگزار شد و امیدوارم شرایطی فراهم شود تا با تعامل با خانه سینما برنامه‌هایی از این دست برای سایر صنف سینمایی برگزار شود. موزه سینما با افتخار کنار صنف سینمایی ایستاده است».

شرق: مراسم تجلیل از چهار فیلم‌بردار پیش‌کسوت و صاحب‌نام سینمای ایران با عنوان «شب نقره‌ای» به پاس یک عمر فعالیت در این عرصه با حضور اهالی سینما در موزه سینمای ایران شامگاه ۲۲ اسفندماه برگزار شد. در این مراسم از فرج الله حیدری، محمدتقی پاکسیما، حسین ملکی و محسن ذوالانوار چهار فیلم‌بردار پیش‌کسوت و صاحب‌نام سینمای ایران به پاس یک عمر فعالیت تجلیل شد. در ابتدای این مراسم تورج منصوری، رئیس انجمن فیلم‌برداران سینمای ایران که اجرای برنامه را بر عهده داشت، ضمن اشاره به‌عنوان این برنامه گفت: «اسم نقره‌ای ما را یاد زنده‌یاد «مهرداد فحیمی»، فیلم‌بردار خوب سینمای ایران و راه‌اندازی انتشارات «نقره» می‌اندازد. پس از آن فیلم کوتاهی از زندگی و آثار زنده‌یاد «احمد مسروری» که اخیراً فوت شده، پخش شد و پس از آن منصوری تأکید کرد که قرار بود مسروری امشب در جمع ما حاضر باشد اما پیمان‌شکنی کرد و به دیار باقی رفت. محسن ذوالانوار دیگر فیلم‌بردار سینمای ایران بود که با پخش فیلم تقدیر شد. فرج‌الله حیدری یکی دیگر از فیلم‌برداران سینمای ایران است که در «شب نقره‌ای» تقدیر شد. سیروس الوند و محمدمهدی عسگرپور لوح تقدیر این فیلم‌بردار را اهدا کردند. فرج

پشت بوم

کولبران هنر

حسین هاشم‌پور

● این ستون می‌توانست تیتَر دیگری هم داشته باشد: «شب امتحان دولت»؛ زیرا اگر می‌توان اوضاع هنرمندان را با کولبران که زخمی عمیق بر قلب ایرانی است، مقایسه کرد، به حتم حاصل نگاه تصمیم‌سازان این چهار دهه به مقوله فرهنگ و هنر است که اکنون باطبع دولت یازدهم با وجود تلاش‌هایش، به اندازه چهار سال اخیر در توسعه‌نیافتگی‌اش سهیم است.

یک: موضوع فقط تحدید بازار کار هنرمندان نیست، حتی سخت‌شدن گذران زندگی، ناسامانی بیمه و... را هم هنرمندان می‌توانند تاب آورند کمااینکه تاکنون چنین کرده‌اند، مشکل نبود امنیت‌خاطر است و فقدان قانون. هنر در مراکز دانشگاهی تحصیل شود، اما فارغ‌التحصیل آن برای اجرا گرفتار سلاطین این نهاد و آن کارمند باشد...

دو: وقتی ارکستر ملی در خرم‌آباد در یک سالن تخصصی کشتی روی صحنه می‌رود یعنی هنر عزیز ما نه‌تنها فقیر است، بلکه در تصمیم‌گیری‌های کلان حامی هم ندارد، توسعه‌نیافتگی نشانه پیچیده‌ای نمی‌خواهد همین بس که در پایتخت هم سالن تخصصی موسیقی نداریم با برای برگزاری یک اکسپوزی تجسمی هیچ گالری درخورتوجهی ساخته نشده است.

سه: اتفاقاً تحدیدکنندگان فعالیت‌های هنری فقط دلوایسان نیستند، این دو خبر را ملاحظه کنید: «اجرای ارکستر ملی ایران در کرمانشاه از سوی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه لغو شد زیرا نتوانستند شرایط اجرای کنسرت را هموار و وسیله نقلیه برای برگشت اعضای کنسرت فراهم کنند.

خبر دوم را هم لید شنیده‌اید که نمایش «آخرین نامه» به کارگردانی مهرداد کوروش‌نیا با بازی نوید محمدزاده که قرار بود از ۲۱ اسفند در مشهد روی صحنه برود لغو شد؛ جالب اینجاست که موضوع این اثر دفاع مقدس است. از این نمونه‌ها در سالی که گذشت بسیار است، معنائیش این است که حتی وزارتخانه‌ای که همه هم‌وغمش باید حمایت و توسعه هنر باشد هم سامان‌یافته نیست.

چهار: شاید اگر فردای ۲۴ خرداد ۱۳۹۲ به هنرمندان می‌گفتید نوروز منتهی به انتخابات ریاست‌جمهوری، حال‌وروز فرهنگ این‌گونه خواهد بود متهم به سیاه‌اندیشی می‌شدید، اما واقع این بود هرقد دولت در تابوشکنی سیاست خارجی سینه ستبر و پیشرو بود، در فرهنگ و هنر قد خمیده داشت و دولادولا پیش رفت.

پنج: به گمانم در شب امتحان، دولت باید با محوریت تدبیر و امید با جامعه هنری وارد گفت‌وگو شود و اگر خواهان همراهی آنان است باید برنامه روشن و تضمین‌های لازم بدهد تا شاید دست‌کم در چهار سال آتی با تأسیس یا قدرت‌یافتن اتحادیه‌ها و انجمن‌های هنری گام‌های تثبیت‌شده‌ای برای احیای شان هنر و هنرمند و واگذاری تام‌وتمام امور هنر به هنرمندان برداشته شود.

گزارش

برای اولین بار در تاریخ هنر ایران اتفاق افتاد

«هنر برای صلح»

روی دیوارهای سازمان ملل

● شرق: برای اولین بار پوسترهایی با عنوان «هنر برای صلح»، روی دیوارهای دفتر اروپایی سازمان ملل در ژنو سوئیس رفت. این آثار که منتخبی از پوسترهای چهار دوره جشنواره «هنر برای صلح» است، پیش از این به دبیری زهرا پاشایی، گردآوری شده و در خانه هنرمندان ایران به نمایش درآمده بود. این آثار به درخواست نماینده دفتر اروپایی سازمان ملل برای نمایش در حاشیه سی‌وچهارمین اجلاس حقوق بشر در ژنو از ایران ارسال شده است. در این نمایشگاه، پوسترهایی از هنرمندانی مانند مجید آب‌پور، فراد ادیبی، محمد اردلانی، محمد (سینا) افشار، اونیئش امین الهی، تهمت‌ن امینیان، علی باقری، زهرا پاشایی، پریساتشکری، محمد توکلی، ابراهیم حقیقی، آرمان خرمک، رامتین روزی‌طلب، علی زعیم، مهدی سعیدی، امین سلیمی، تورج صابری‌وند، ام‌الله فرهادی، اشکان قازانچایی، حسن کریم‌زاده، مهشید کریمی، مهدی مهدیان، علیرضا وکیلی ورجوی و آرش هاشم‌پور به نمایش درمی‌آید. فریدون فروب، دبیر جشنواره «هنر برای صلح» که به عنوان نماینده هنرمندان این نمایشگاه در ژنو حضور دارد، درباره هدف از ارسال این آثار از ایران به کشور سوئیس، گفت: هنر، زبان مشترکی است که نیاز به ترجمه ندارد و می‌تواند رویه‌های اجتماعی و جهانی را ببیند. او با اشاره به استقبال بسیار خوبی که از این نمایشگاه در ژنو شد، اظهار کرد: بسیاری از کشورها از اینکه جشنواره‌ای با موضوع صلح در ایران برگزار می‌شود، تعجب می‌کردند و برای‌شان بسیار جذاب بود که این جشنواره مستقل است و به هیچ نهاد دولتی وابسته نیست.